

sjónarmið

Aha! – eller paranoia?

Straarup og «dårlig ledelse»

På Færøerne har et enstemmig lagting vedtaget å anmode den danske regering om at det blir foretaget rettslig undersøkelse av det etterhvert meget omtalte aksjombytet og bankfusjonen på Færøerne.

Peter Straarup – «gullgutt» i Den Danske Bank – uttaler i den forbindelse, at vi krever denne undersøkelse utelukkende for å «dekke over en dårlig politisk ledelse». Det må han selvfølgelig ha lov til å mene, likesåvel som vi mener, at Straarup selv bør vokte seg å kaste med sten i det glasshus han bor i. Hans nonchalante og kyniske fremtreden i saken vil neppe holde bare færøying-er fra å ha noe med DDB å gjøre i fremtiden. Var det forøvrig ikke nettopp «ledelsen» i DDB som for få år siden gjennom uforvarslike spekulasjoner påførte det danske samfunn tap på atskillige hundrede milliarder kroner?

Men for alt vi vet, så er kanskje Straarup uskyldig – kanskje er han bare en av marionettfigurene til bankens hovedaksjonær A. P. Møller, denne gigant som – og her begynner kanskje paranoien – åpenbart tar sikte på å overta styringen av Færøerne, nå alt tyder på at det finnes enorme mengder olje i vår undergrunn.

Det har A. P. Møller åpenbart visst lenge. Og er det noe gigantene trenger mere enn alt annet idag for å holde sin posisjon blant verdens superkonserner, så er det nettopp nye ressurser.

«Dagene før»-sorte oktober

«Dagene før» er blitt et nytt begrep på Færøerne. Avsløringene av maktspillet bak kulissene, som åpenbart bare såvidt er begynt, gjør at stadig flere på Færøerne i dag spør seg selv: Hva skjedde egentlig «dagene før» Sorte oktober 1992, 1. februar 1993, 28. mai 1993, 17. november 1994 osv.?

Et og annet svar vil vi forhåpentlig få gjennom den forestående dommerundersøkelse. Men det må åpenbart ha skjedd atskillig flere enn mere «underlige» ting enn selve aksjebytet og bankfusjonen.

La oss gå tilbake til «dagene før» Sorte oktober 1992 – til første uken av september i 1992. Alle britiske nyhetsmedia jubler: BP har gjort et av de aller største oljefunn i vår del av verden – bare noen få km sør for vår fiskerigrense mot Storbritannien.

Hva skjer nå? – tenkte man på Færøerne. I snar 20 år hadde det hersket dyp uenighet mellom Danmark

og Færøerne om eiendomsretten til den færøyske undergrunnen. Forhandlingene var gått fullstendig i stå, og nå når det hadde vist seg at øyene etter all sannsynlighet «fløt» på et oljehav, talte alt for at det fra dansk side ville bli lagt ennå flere hindringer i veien for en avklaring av tvistemålet.

Men bare en uke etter at oljefunnet var blitt offentlig kjent skjer så det som ingen på Færøerne hadde trodd var mulig: Danmarks daværende statsminister Poul Schlüter meddeler vår daværende lagmann Atli Dam på hans 60-årsdag (12. sept. 1992), at den danske regjering hadde frafalt alle krav om eiendomsretten til den færøyske undergrunn!

Færøerne jubler intetnende om – her fortsetter kanskje paranoien – at i selv samme stund planlegger finansilsynet i samråd med DDB – alias A. P. Møller – å slå ut bunnen i den færøyske økonomi. Paranoia eller ikke: Bunnen blir som kjent ettertrykkelig slått ut, og for et dansk statslån på noen få hundre millioner kroner, må Færøerne nå gi Danmark «tilbake» sin undergrunn!

Her vil kanskje noen protestere og si at det Færøerne måtte skrive under på for å få statslånet var, at danske firmaer (dvs. A. P. Møller?) skulle ha monopol på/fortrinnsrett til – under eilers konkurransemessige like vilkår – å utvinne eventuelle olje- og gassforekomster i den færøyske undergrunn.

I prosjekter av den art og størrelsesorden det her vil bli tale om, vil det uvegerlig oppstå uenighet om, hva som er «under eilers konkurransemessige like vilkår», så vi må allerede nå regne med å måtte gå rettens vei, hvis vi finner de «ellers konkurransemessige like vilkår» tvivlsomme og vil fastholde dette syn. Gjennom rettsapparatet vil slike saker kunne dras ut i det uendelige. Dette vet gigant A. P. Møller og kan derfor føle seg trygg på å få sin vilje igjennom, for sist av alle land har Færøerne idag råd til å vente.

Men det skjedde mere de mørke høstmånader 1992. Oktobermåneden var ikke utløpet før den britiske regjering satte frem kravet om eiendomsretten til vår undergrunn helt inn til sørspissen av Suðuroy!

Nå kan det neppe herske tvil om at den britiske regjering var vel vitende om nevnte oljefunn lenge før dette ble gjort kjent for offentligheten, og like trolig er det at den britiske statsminister har orientert sin EU-kollega i Danmark ikke bare om funnet, men også om det krav som eiendomsretten til vår under-

grunn som ville bli satt frem.

Idag vet vi litt mere om det intime forhold som hersker mellom den danske regjering og DDB (alias A. P. Møller) og mellom DDB (fortsett alias A. P. Møller) og finansilsynet, så det skal ikke mye fantasi (paranoia) til før denne «aha-opplevelsen» melder seg:

«La bare Færøerne få eiendomsretten til undergrunnen på papiret og der ved også besværet med det britiske krav om eiendomsretten til den. Det viktigste er nå snarest å få kontrollen over olje-ressursene i undergrunnen, og det kan bare oppnås ved å spille Færøerne fullstendig ut over sidelinjen økonomisk».

Resten av forløpet er kjent. Er det da i tillegg sant som det har vært påstått i avisene her, at A. P. Møller er en av hovedaksjonærene i det selskapet – «Western Geophysical» – som fikk eneretten på seismikk-undersøkelsene av vår undergrunn, ja, så må vi bare bøye oss i støvet for gigant som klarte å hale i land både bukten og begge endene!

«Dagene før»**17. november 1994**

Det ville her føre for langt å ta med ytterligere merkelige sammentreff «dagene før» vårt landsstyes forhandlinger med den danske regjering 1. februar og 28. mai 1993. Det får her holde med å konstatere at hele 1993 og helt frem til desember 1994 var preget av de danske massemedias tildels meget groteske hets mot den færøyske befolkning.

Imidlertid – paranoia eller ei – det finnes neppe ett eneste menneske på Færøerne som idag virkelig tror på de danske forsikringer om, at den siste massarassien på øyene ikke var timet, så den falt sammen med vårt landsstyes forhandlinger med den danske regjering 17. nov. 1994.

Ca. 200 husrannsakinger ble foretatt på Færøerne dagen før forhandlingene skulle begynne, og må dette etter forhandlingsresultatene å dømme fullstendig ha lammet de færøyske deltakerne. For selv om det «bare» dreiet seg om et par hundre husrannsakinger, så turde det være alminnelig kjent – iallfall på regjeringsplan i Danmark – at på Færøerne kjenner alle alle, og dessuten er alle mere eller mindre i familie med alle. Det var med andre ord en dyneløfting en block av den færøyske befolkning, det her reelt var tale om, og at slikt ikke kan føre til annet enn ytterligere frustrasjon og handlingslammelse, behøves neppe å kommenteres ytterligere.

«Dagene etter»**17. november 1994**

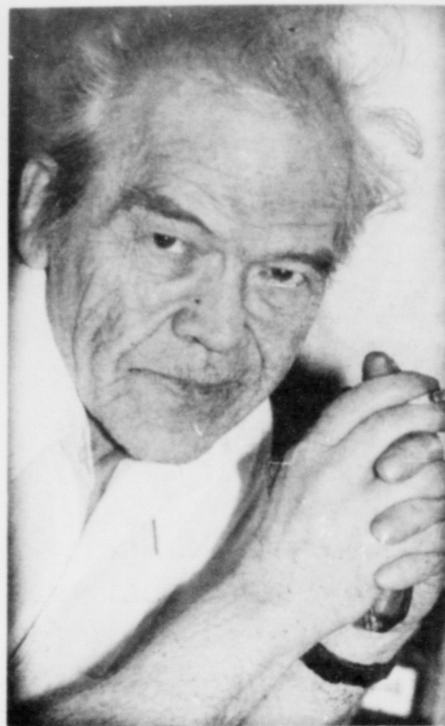
Et par uker før forhandlingsmøtet 17. november i fjor avla som kjent statsminister Poul Nyrup Rasmussen et 2-dagers besøk på Færøerne, hvor han etter eget sigende fikk den idé å opprette et 200 mill. kr. fond til utvikling av det færøyske næringsliv. Færøerne og Danmark skulle betale hver sin halvdel av fondskapitalen – dvs. hver 100 mill. kr. eller ca. kr. 18 pr innbygger i Danmark og kr. 2.200 pr innbygger på Færøerne. I styret for fonden skulle 3 av styremedlemmene være fra Færøerne og 2 fra Danmark. Lagmannen og statsministeren skulle i fellesskap velge styret.

Fonden er i dag en realitet. Det danske mindretall i styret har man «elegant» kompensert ved i vedtektene (primært utarbeidet av den danske regjering) å kreve, at for alle prosjekt av betydning (5 mill. kr. eller mere) skal minst 4 styremedlemmer stemme for prosjektet, men ikke nok med det: De to av statsministeren utpekte styremedlemmene, Niels M. Larsen og Niels Kristian Aager, har begge – Gud hjelpe oss! – meget nær tilknytning til Den Danske Bank! Dette er ikke en paranoid påstand, men i henhold til radioavisens (Færøerne) nyhetssendelse 20. ds.

Begeret er forlenget fullt. Jeg tar neppe munnen for full ved å påstå at langt de fleste færøying-er, etter det som nå er «avsløret» i forbindelse med 200 mill. kr. fonden, heller ser en ren færøysk 100 mill. kr. fond enn en dobbelt så stor fond, hvor alt taler for at DDB's egeninteresser vil gjøre seg sterkt gjeldende. Med andre ord: At den danske statsminister betaler tilbake de 18 kronene, han har tatt fra hver enkelt borger i Danmark og lar oss selv – uten innblanding av DDB og på våre egne premisser – få ta hånd om utviklingen av det færøyske næringsliv.

La meg til slutt tilføye: For alt jeg vet vil kanskje nettopp gigantene DDB og A. P. Møller være blant de aller beste samarbeidspartnere, vi kan velge i den fremtidige utvikling av vårt næringsliv. Men denne utvikling må under alle omstendigheter skje på våre premisser og like viktig: Alle parter må ha renvaskede hender før det kan bli tale om noe «shake hands».

Tormóður Dahl

Vit prenta her lesarinnlegg, sum Tór-móður Dahl, ráðgevandi verkfrøðingur hevur sent blaðnum Jyllandsposten

Parabolkort til sølu

D2-MAC kort av besta kvaliteti: TV 1000, SINEMA 1000, FILMNET + FILM MAX, TV 3 danskt, norskt og svenskt, og KANAL PLUS, alt á einum korti. Prísur 1.500 kr.

Tlf. 009 4778981045

Eg tosi føroyskt

TOFTA SKÚLI

Næmingar í 1. flokk 1995/96

verða innskrivaðir hósdagin 26. jan., kl. 16

Havið føði- og dóps-/navnsbræv við.

Til Islendingavina

Seinasti frestur að tilkynna þáttöku í porrabláttinu 11. febr. er 27/1. Hringið í Ernu 16896 eða Njál 19194.

Kostnaður er 200 pr. mann.